

Prawo pacjenta do intymności podczas udzielania świadczeń zdrowotnych

Anna Słowińska, „Vox iuris” Doradztwo Prawne, Szczecin

Obowiązkiem lekarza podczas wykonywanych badań jest poszanowanie intymności pacjenta

Zgodnie z art. 12 kodeksu etyki lekarskiej z dnia 2 stycznia 2004 roku lekarz powinien życzliwie i kulturalnie traktować pacjentów, szanując prawo do intymności. Prawo do poszanowania intymności jest prawem należącym do sfery prawa życia prywatnego pacjenta i stanowi przedmiot ochrony art. 23 kodeksu cywilnego. Bezpośrednią ochronę prawa pacjenta do poszanowania intymności zapewniają normy prawa administracyjnego, ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej oraz ustawa z dnia 5 grudnia 1991 roku o zawodach lekarza i lekarza dentystry (dalej w skrócie u.z.l.l.d.).

PRZEDMIOT OCHRONY PRAWA DO INTYMNOŚCI

Przedmiot ochrony prawa do intymności można ująć jako zakres faktów dotyczących jednostki i jej przeżyć, który w zasadzie nie jest przez nią ujawniany nawet najbliższemu osobom i którego odsłonięcie przed kimkolwiek wywołuje zawsze poczucie wstydu, zakłopotania, udręki. Intymność odnosi się zarówno do samej osoby pacjenta, do jego życia osobistego, poufalego, jak i do charakteru relacji z innymi osobami. Naruszenie

intymności będzie pozostawało w związku ściśle z poczuciem wstydu.

POSZANOWANIE INTYMNOŚCI PODCZAS UDZIELANIA ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH

Obowiązkiem lekarza jest poszanowanie intymności pacjenta podczas udzielania świadczeń zdrowotnych. Warunkiem poszanowania intymności będzie zgodnie z art. 36 ust. 2 u.z.l.l.d. obecność wyłącznie personelu medycznego w trakcie wykonywanej interwencji medycznej, niezbędnego ze względu na rodzaj udzielanego świadczenia. Musi więc występować przesłanka niezbędności danej osoby ze względu na konieczność. Oznacza to, że takie osoby mogą być obecne przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych mimo sprzeciwu pacjenta, który może jednak sobie nie życzyć, aby w ramach niezbędnego personelu była obecna wskazana przez niego osoba. Przysługuje mu, po przedstawieniu powodów, prawo do zwrócenia się z prośbą, aby kto inny brał udział w udzielaniu świadczeń.

PRAWO DO INTYMNOŚCI W PRAKTYCE

Poszanowanie prawa pacjenta do intymności wymaga, aby każdy pacjent był przyjmowany pojedynczo oraz miał możliwość przygotowania się do badań w osobnym miejscu,

Adres do korespondencji:
Anna Słowińska
„Vox iuris” Doradztwo Prawne
al. Wojska Polskiego 64, lok. 30
70-497 Szczecin
tel./faks: (91) 434-39-99,
tel. kom.: 531-783-817
e-mail: ania.szczecin@interia.pl

Copyright © 2010 Via Medica
ISSN 1897-3590

na przykład za parawanem. Gabinet powinien mieć stosowne zamknięcie uniemożliwiające wejście osobom postronnym. Naganna jest także praktyka wchodzenia personelu medycznego podczas udzielania świadczeń zdrowotnych bez uprzedzenia i wyraźnej zgody pacjenta oraz lekarza.

OSOBY UCZĄCE SIĘ ZAWODÓW MEDYCZNYCH

Występują dwie sytuacje, kiedy jest konieczne lub nie uzyskanie zgody pacjenta. Gdy uczestnikami w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych są osoby uczące się zawodów medycznych w klinikach i szpitalach uniwersytetów lub akademii medycznych, medycznych jednostkach badawczo-rozwojowych i innych jednostkach uprawnionych do kształcenia studentów nauk medycznych, zgodnie z art. 26 ust 4 u.z.l.l.d.:

- nie jest konieczne uzyskanie zgody pacjenta na ich obecność, jeżeli interwencja medyczna jest niezbędna i wynika z toku leczenia, a obecność osób kształcących się jest ograniczona do „niezbędnego zakresu do celów dydaktycznych”;
- jest konieczne uzyskanie zgody pacjenta na obecność tych osób, jeżeli interwencja medyczna nie jest konieczna w procesie leczenia pacjenta, a przeprowadzenie jej ma stanowić czynność służącą wyłącznie demonstracji o charakterze dydaktycznym. Dla ułatwienia badań

można zaproponować, aby przed ich rozpoczęciem pacjent został poinformowany, na czym ma polegać badanie w trakcie demonstracji w osobnym dokumencie wraz z zapewnieniem, że odmowa lub późniejsze wycofanie się nie będzie miało żadnego wpływu na dalsze leczenie.

OBECNOŚĆ OSÓB TRZECICH

Obecność osób trzecich w trakcie udzielania świadczenia zdrowotnego osobom niezdolnym do wyrażania zgody, jak małoletni czy osoby ubezwłasnowolnione, wymaga wyrażenia zgody przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego.

PODSUMOWANIE

Personel medyczny powinien traktować pacjenta jako równoprawnego uczestnika postępowania terapeutycznego, a nie jak kogoś mniej ważnego, kto ma się podporządkować narzuconym przez niego regułom, co nie jest dzisiaj wcale takie oczywiste. Osoby te powinny odnosić się do pacjenta z należytych szacunkiem, niezależnie od wieku, statusu społecznego czy koloru skóry. Miarą szacunku dla pacjenta jest sposób udzielania mu informacji oraz świadczeń medycznych. W przypadku lekarza, nie powinien on reagować ze zniecierpliwieniem na pytania pacjenta, lekceważyć jego obaw czy ignorować go.

Zgoda pacjenta na ograniczenie intymności nie jest konieczna w przypadku wykonywania świadczeń zdrowotnych w obecności osób kształcących się, jeśli obecność jest ograniczona celem dydaktycznym

PODSTAWA PRAWNA

1. Kodeks etyki lekarskiej z dnia 2 stycznia 2004 r. (tekst jednolity zawierający zmiany uchwalone w dniu 20 września 2003 r. przez Nadzwyczajny VII Krajowy Zjazd Lekarzy).
2. Ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jedn., Dz.U. z 2007 r., nr 14, poz. 89).
3. Ustawa z dnia 5 grudnia 1991 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jedn., Dz.U. z 2008 r., nr 136, poz. 857).

PIŚMIENNICTWO

1. Karkowska D. Prawa pacjenta. Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2004.
2. Zielińska E. Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty — komentarz. Wolters Kluwer, Warszawa 2008.